လိက်လလောင်တြး
တ္ၚဲကောန်ဂကူမန် မရနုက်ကိုဝ်(၅၇)ဝါ

စ္ဂတ်တ္ၚဲ ၂/၇/၀၄ (မၐ်မွဲစ္ဂေက်၊ ကၟိန်ဍုင်အမေရိကာန်)

ပ္ဍဲဒေသဂကူဂမ္ၚိုင် မသ္ပဒတ်ဒှ်ပ္ဍဲကၟိန်ဍုင်ဗ္ဒာလ္ၚုဟ်ဂှ် ဂကူပိုမန်ဝွံ မဒှ်ဂကူမဖျေံကၠုင်လဝ်သဗိုင်ကိုပ်က္ဍာ အိုတ် က္ဍာနူခရေတ်ဟွံဂွံကၠာ်ဒှ်ဏီ ဗ္ဒတ်(၂၅၀၀)သ္နာံပြင်တေံရ။ ဂကူမန်ပိုတအ်ဝွံပိုင်ပြီကၠုင်တိဍာ် ဒှ်ဍုင် တန်တ်ကၠုင်သ္ဒိုင်ဇကုကိုဝ်ဇကု ကၟိန်ဍုင်ဇကုကိုဝ်ဇကု က္ဍာပြဟ်လောန်နူဂကူဂမ္ၚိုင်သ္အာင် မပ္တံကိုဗမာ,ကရေင်,ရခေင်တအ်တုဲ ဂွံမိပ်ဖြိပ်သိုက်လိုင် ဖျော်မောဝ်ရာင်ဆာဲ ပြာကတ်ဒယှ်တ်ကၠုင် ဗွမလောန် စိုပ် ကိုလ္ဒိတ်လုက်အခါန်ကာလဂျိုင်ကိုလ္ၚီသ္နာံရ။ ကၟိန်ဍုင်မန်ပိုကြံအိုတ် မတ္ၚံဂး ဍုင်ဟံင်သာဝတီ (ဝါ) ဍုင်ဗဂေါဂှ် သမလကိုဝ်မလ ကောကိုဒေံညး၏ သ္ပက္ဍိုပ်တုဲဒက်ပ္တန်ကၠုင်လဝ် ပ္ဍဲတ္ၚဲမၐ်မွဲစ္ဂေက် ပ္ဍဲသက္က ရာတ်ခရေတ်(၅၇၂)သ္နာံဂှ်ရ။ တ္ၚဲမ္ၚဵုမပြဲ တ္ၚဲဒက်ပ္တန်လဝ်ကၟိန်ဍုင်ဟံင်သာဝတီဝွံဂှ် ကောန်ဂကူမန်ပိုဂမ္ၚိုင် ခေတ်တိုဏအ် သ္ပစ္ဒတ်သမ္တီသ္ဂိုတ်လဝ် ဗွဲဒှ်“တ္ၚဲကောန်ဂကူမန်”ရ။ ဂိတုမၐ်တ္ၚဲမွဲစ္ဂေက် ပ္ဍဲသ္နာံအခါဏအ်မ္ဂး တ္ၚဲကောန်ဂကူမန်ဝွံ ပေင်စိုပ်မရနုက်ကိုဝ်(၅၇)ဝါရ။ ရိုဟ်ဟ်သ္နာံဟွံဂွံသ္ဂုတ်ဖလုတ်ပေင် ဇ္ၚာပ် ဇ္ၚာပ်စိုပ်ကၠုင်အခါသမယ တ္ၚဲကောန်ဂကူမန်ဝွံမ္ဂး ပိုကောန်မန်ဂမ္ၚိုင်အိုတ်သီ ဌာန်ဒေသလိုမ်ငိင် ဌာန် ဒ္ၚဲလိုစိုပ်ပ် ကော်သ္ပဟ်မွဲဟာန်တုဲ ဗွမမိပ်မြဟ်ပေင် ဝေင်တသ္အာင်တ္ၚဲကောန်ဂကူမန်အိုတ်ရ။ သ္ပက် ကောန်ဂကူမန်ပိုဂမ္ၚိုင် တ္ၚဟ်နဂွံဗ္ဒုဟ်ဗှ်သ္ဒာဒှ်ဍုင် ကၟိန်ဍုင်မန်ဇကု လ္ၚိုန်ထာဝရကီု၊ တ္ၚဟ်နဂွံသ္ဍုင်ပ္တိုန် ခဝ်ညီသာ သီုစိုတ်ခါတ်ဆာန်ဂကူကီု၊ တ္ၚဟ်နဂွံမင်မွဲအာအင်္လက်သန်ဂကူ မပ္တံကိုအရေဝ်,လိက်ပတ်, ယေန်သ္ဒာင်ပြပဝေဏီကိုတုဲ ပိုမန်မ္ဒးကျောန်ဗဒှ်သ္အာင်တ္ၚဲကောန်ဂကူမန်ရ။

ကုကၟိန်ဍုင်မန်ပိုဟံင်သာဝတီဝွံဂှ် သ္ဒိုင်ဗ္ဒာဒမြိုဟ်မ္ၚံယ္ၚုအံင်ဖေယျ ဗ္တိုက်တသိုင်သီကေတ်ကၠေံ ပ္ဍဲသ္နာံ သက္ကရာတ်ခရေတ် ၁၇၅၇ ဂှ်တုဲကောန်မန်ပိုဂမ္ၚိုင် မ္ဒးလေင်အာဍုင်မိတိမဇကုရ။ ပတ္ၚိုန်နူကာလဂှ်တုဲ ကောန်ဂကူမန်ပို ဒးဒုင်ပ္ဍိုပ္ဍိုက်ဗ္ဒေက်ဖျပ်လ္ဒိန်ဗပိန်ကၠုင် နကိုသ္ဒိုင်ဗ္ဒာဂမ္ၚိုင်အဆက်က် ဖျော်ကိုဒြဟတ် စ်ကိုခေတ်ကာလတ္ၚဲဏအ်ပေင်ရ။ အလ်ုအသီပ္ဍာန်ဗ္ဒာတ္ၚဲဏအ် မဒုင်ယ္ၚုဗွဲဇမ္ၚေ(နအဖ)ဝွံ ရပ်လဝ် ကွေတ်ဝါဒတ္ၚအဝ်ဂှ်မွဲလ္ပာ် ရပ်လဝ်ကွေတ်ဝါဒ မဟာဂကူဗ္ဒာဂှ်မွဲလ္ပာ်တုဲ နမပ္တေဟ်ကေတ်ဒြဟတ်ဒပ်ပ္ဍာန် သက်က်ပေင် သ္ပသ္ဒိုင်ပ္ကင်ရင်ဒှ်ကၟိန်ဍုင်ဗွဲအခမ္ဓ ဗွဲမသ္အုိသ္အာ်ကြံကြဖေန်သဟာသီလောန်ရ။ ပ္ဍဲသ္ဒဝ်တဲ သ္ဒိုင်ဒမြိုဟ်အယုတ်လ္ၚုဟ်ဝွံဂှ် မ္ၚာဇန်ကောန်ညးဍုင်ကွာန် အလုံဍုင်မွဲ အိုတ်ကိုဂကူကောန်ဍုင်အရင် ဂမ္ၚိုင်အိုတ်သီ ဒှ်တဲဒဒိုက်လ္ဒီဍောင်စိုတ်ဂိက္ဍာန်ဒှ်ဍုင် လောန်ကိုဗ္ဒတ်အိုတ်ရ။ အလ်ုအသီပ္ဍာန်ဗ္ဒာအယုတ် (နအဖ)ဝွံ လောန်ကၠုင်ခြာဟွံလအ်ဏအ် လလောင်တြးပ္တိတ် အစီအဇန်ကသပ်ဗ္ၚာဲဒုံတအ် မခုတ်ခ်ကို လဝ်ယ္ၚုကျောဝ်ဝ် “ဂ္ဂင်တရဒီမဝ်ကရေဖြီဍာံဍာံ မ္ၚံကိုစေဝ်ပ္ဍောန်မဖိပ်ဂ္ဂိုပ်” ဂးရ။ အဝ်အာဏာဒုံတအ် တ္ၚဟ်နဂွံတန်ကြန်အာလအ်အ်မာန်ပေင် ရန်တ္ၚအ်ဗွဲမယုတ်မာတုဲ ပ္တိတ်လေပ်, ဒေပ်စိုတ်ဗ္ၚာဲ, လှာဲဂ တးဥပ္ပါပြယာဲ, ဝ်ိမတ်ညးဍုင်ကွာန်ဂမ္ၚိုင် သီုကိုအလုံဍုင်လိုက်မွဲတုဲ ဆမဗ္ဂိပ္ဂအ်ဇလိင်ဝေင်ဒှ်ဍုင်အခိင် ပေင်ရ။

ဟိုတ်ဂှ်ရ တ္ၚဟ်နပိုဂွံတိတ်ဗ္ဒးတ် နူကိုသ္ဒဝ်တဲသ္ဒိုင်အလ်ုအသီပ္ဍာန်ဗ္ဒာအယုတ်ဏအ် ပြဟ်ဟ်မာန်ဂှ် ကောန်ဂကူမန်ပိုဂမ္ၚိုင်ကီု သီုကိုဂကူကောန်ဍုင်အရင်ဂမ္ၚိုင် ဗွဲမသ္ပဟ်သ္ပန်ညီသာ ပ္တိတ်ဒြဟတ်ပ္ကိုလ္ဒိုပရာ တဝ်စ္ဂေဟ်လုပ်အာပေါဲဗ္တိုက်မွဲစွံ နနဲစတ်တ်ကြံင်ငိတ္ၚဟ်ဟ်သၥ်အိုတ်ညိဂှ် ပိုနကိုဇော်ကလေင်ဒက်ပ္တန်ဍုင် မန်ဏအ် ကသေအ်ကၠဝ်ဗတိုက်ဖအောဝ်ဏာ သီုကိုညးဖအိုတ်ရအ်။ ကုသ္ဒိုင်အလ်ုအသီပ္ဍာန်ဗ္ဒာအယုတ် (နအဖ)ဝွံ ညံင်ဒုံတအ်ဂွံဒးစေ်အာနူပ္ဂင်အဝ်ပြဟ်ဟ်မာန်ဂှ် နကိုအလ်ုအသီအမေရိကာန်ကီု နကိုဂကော် ကုလသမဂ္ဂကီု သီုကိုအလုံဍုင်လိုက်မွဲ ဩဝ်ဗိုင်ဗတိုက်ဗတောန်, စမြဗပေက်, ကရေပ်ဒရတ်တ်ဒုံ တအ်အိုတ်ညိဂှ်လေဝ် ပိုဂကော်ဇော်မန်ဂမ္ၚိုင် တသဝ်ပါန်အာတ်မိက်ဏာကီုရအ်။